

Ngày nhận bài: 28/3/2025; Ngày thẩm định: 14/8/2025; Ngày duyệt đăng: 23/10/2025.

ĐỔI MỚI PHƯƠNG PHÁP GIẢNG DẠY LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC PHÒNG CHÁY CHỮA CHÁY ĐÁP ỨNG YÊU CẦU “HỌC TẬP SỐ”

Trung tá, TS LƯU NGỌC LONG

Khoa Lý luận chính trị và khoa học xã hội nhân văn, Trường Đại học PCCC

*Tác giả liên hệ: Lưu Ngọc Long (E-mail: Luuanhlong1984@gmail.com)

Tóm tắt: Các môn lý luận chính trị có vai trò quan trọng đối với học viên Trường Đại học Phòng cháy chữa cháy trong việc bồi dưỡng lý tưởng chính trị, đạo đức nghề nghiệp và xây dựng bản lĩnh vững vàng. Bên cạnh những việc làm được, công tác giảng dạy các môn học này cũng tồn tại nhiều hạn chế. Bởi vậy, việc đổi mới phương pháp giảng dạy thông qua “học tập số” là cần thiết nhằm đào tạo ra những cán bộ, chiến sỹ Phòng cháy chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ (PCCC&CNCH) vừa có kiến thức chính trị vững vàng, vừa có kỹ năng công nghệ cần thiết cho công việc tương lai.

Từ khóa: đổi mới phương pháp giảng dạy, lý luận chính trị, “học tập số”, Trường Đại học Phòng cháy chữa cháy.

Abstract: Political theory courses play a crucial role for cadets at the University of Fire Prevention and Fighting in fostering political stances, professional ethics, and strong professional resolve. Alongside the achievements attained, the teaching of these courses still reveals several limitations. Therefore, innovating teaching methods through “digital learning” is essential to train fire and rescue officers who possess not only solid political knowledge but also the technological skills necessary for their future work.

Keywords: innovation in teaching methods, political theory, digital learning, University of Fire Prevention and Fighting.

1. Trong hệ thống giáo dục Đại học, các môn lý luận chính trị đóng vai trò nền tảng, góp phần quan trọng vào việc hình thành thế giới quan, nhân sinh quan cách mạng, bồi dưỡng lý tưởng chính trị, đạo đức nghề nghiệp và xây dựng bản lĩnh vững vàng cho người học. Đặc biệt, đối với học viên Trường Đại học PCCC, việc nắm vững các nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, chủ trương của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước không chỉ là yêu cầu về kiến thức mà còn

là yếu tố then chốt để thực hiện hiệu quả nhiệm vụ bảo vệ an ninh, trật tự và an toàn xã hội.

Tuy nhiên, việc giảng dạy và học tập các môn lý luận chính trị theo phương pháp truyền thống đôi khi gặp phải những thách thức nhất định. Các hình thức thuyết giảng đơn thuần, thiếu tính tương tác và liên hệ thực tiễn có thể dẫn đến tình trạng học viên tiếp thu kiến thức một cách thụ động, khó khơi gợi sự hứng thú và phát triển tư duy phản biện. Trong bối cảnh xã hội ngày càng phát triển, đòi hỏi nguồn nhân lực chất

lượng cao, có khả năng thích ứng nhanh chóng với những thay đổi, việc đổi mới phương pháp giảng dạy các môn lý luận chính trị trở nên vô cùng cấp thiết.

Sự phát triển mạnh mẽ của khoa học và công nghệ, đặc biệt là công nghệ thông tin và truyền thông, đã mở ra những cơ hội to lớn để chúng ta có thể thay đổi phương pháp giáo dục. “Học tập số” (Digital Learning), với khả năng tận dụng các công cụ và nền tảng trực tuyến, đang trở thành một xu hướng chủ đạo trong giáo dục Đại học trên toàn thế giới, mang lại sự linh hoạt, đa dạng và khả năng tương tác cao cho quá trình dạy và học.

Trong bối cảnh đó, việc ứng dụng “học tập số” vào giảng dạy các môn lý luận chính trị tại Trường Đại học PCCC không chỉ là một xu hướng tất yếu mà còn là một yêu cầu mang tính chiến lược. Điều này càng được khẳng định mạnh mẽ trong Nghị quyết số 57-NQ/TW ngày 22/12/2024 của Bộ Chính trị “*về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia*” đã nhấn mạnh yêu cầu “Triển khai sâu rộng phong trào “học tập số”, phổ cập, nâng cao kiến thức khoa học, công nghệ, kiến thức số trong cán bộ, công chức và Nhân dân”. Nghị quyết đã chỉ rõ tầm quan trọng của việc trang bị kiến thức số cho mọi tầng lớp nhân dân, trong đó có đội ngũ cán bộ, chiến sỹ PCCC&CNCH tương lai tương lai. Việc đổi mới phương pháp giảng dạy thông qua “học tập số” sẽ góp phần phổ cập và nâng cao kiến thức khoa học, công nghệ, kiến thức số cho học viên, đáp ứng yêu cầu của Nghị quyết và đòi hỏi của thực tiễn công tác.

Bài báo khoa học này tập trung phân tích cơ sở lý luận và thực tiễn của việc ứng dụng “học tập số”, đánh giá thực trạng giảng dạy và học tập lý luận chính trị tại trường, từ đó đề xuất các phương pháp và công cụ “học tập số” phù hợp, góp phần nâng cao hiệu quả và chất lượng đào tạo đội ngũ cán bộ, chiến sỹ PCCC&CNCH có bản lĩnh chính trị vững vàng, đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc và Nhân Dân.

2. “Học tập số” được hiểu là học tập kỹ năng số, là quá trình tiếp thu, phát triển và nâng cao kỹ năng, năng lực sử dụng công nghệ số một cách hiệu quả, phù hợp, an toàn và có trách nhiệm phục vụ cho

mục đích cá nhân, học tập, nghề nghiệp hay tham gia xã hội trên môi trường số [1]. Học tập kỹ năng số bao gồm nhiều khía cạnh, từ kiến thức lý thuyết đến kỹ năng thực hành, từ cơ bản đến nâng cao liên quan đến kiến thức, kỹ năng công nghệ cơ bản; kiến thức, kỹ năng truy cập, tìm kiếm, khai thác thông tin, dữ liệu trên môi trường số; kiến thức, kỹ năng tương tác, giao tiếp và cộng tác trên môi trường Internet; kiến thức, kỹ năng sáng tạo nội dung số; kiến thức kỹ năng nhận diện và giải quyết vấn đề trên môi trường số;....

Trong bối cảnh giáo dục Đại học ngày nay, “học tập số” đóng vai trò ngày càng quan trọng. Nó không chỉ giúp mở rộng khả năng tiếp cận giáo dục cho người học ở mọi nơi và mọi lúc mà còn cung cấp các công cụ và phương pháp sư phạm mới, giúp tăng cường sự tham gia, tương tác và hợp tác của sinh viên. “học tập số” có khả năng cung cấp nguồn tài liệu phong phú, đa dạng về định dạng, từ văn bản, hình ảnh đến video và các ứng dụng mô phỏng, giúp sinh viên nắm bắt kiến thức một cách trực quan và sinh động hơn. Bên cạnh đó, các nền tảng “học tập số” thường tích hợp các công cụ đánh giá trực tuyến, giúp giảng viên theo dõi tiến trình học tập của sinh viên và cung cấp phản hồi kịp thời.

Do đó, “học tập số” khi được gắn trong môi trường giảng dạy các môn lý luận chính trị không chỉ là mục tiêu mà còn là phương thức để thực hiện chuyển đổi số trong giáo dục các môn lý luận chính trị hiện nay. Các môn lý luận chính trị, với mục tiêu trang bị cho người học hệ thống kiến thức về chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối của Đảng và chính sách của Nhà nước, thường được xem là những môn học có tính trừu tượng cao và khó tiếp cận nếu chỉ sử dụng phương pháp giảng dạy truyền thống. Để thu hút sự quan tâm và nâng cao hiệu quả học tập của sinh viên, việc đổi mới phương pháp giảng dạy là vô cùng cần thiết. Điều này đòi hỏi sự chuyển đổi từ phương pháp truyền thụ kiến thức một chiều sang phương pháp học tập tích cực, khuyến khích sinh viên chủ động tìm hiểu, phân tích và vận dụng kiến thức vào thực tiễn.

“Học tập số” mang đến nhiều cơ hội để đổi mới phương pháp giảng dạy lý luận chính trị. Các công cụ

trực tuyến có thể được sử dụng để tạo ra các bài giảng tương tác, các hoạt động thảo luận nhóm, các bài kiểm tra trực tuyến đa dạng, giúp sinh viên tham gia tích cực hơn vào quá trình học tập. Việc sử dụng các tài liệu trực quan, video, Infographic có thể giúp làm rõ các khái niệm trừu tượng, giúp sinh viên dễ dàng hình dung và ghi nhớ kiến thức. Hơn nữa, các nền tảng “học tập số” còn cung cấp khả năng theo dõi tiến độ học tập của từng sinh viên, giúp giảng viên có thể điều chỉnh phương pháp giảng dạy một cách linh hoạt và phù hợp với nhu cầu của người học.

3. Hiện nay, các giảng viên giảng dạy lý luận chính trị đều soạn thảo giáo án trên máy tính, sử dụng các phần mềm trình chiếu như PowerPoint để xây dựng bài giảng điện tử. Việc này không chỉ giúp tiết kiệm thời gian mà còn cho phép tích hợp đa dạng các nguồn tài liệu: từ các video, hình ảnh, Infographic cho đến các liên kết tới bài báo, công trình nghiên cứu trực tuyến. Nhờ đó, bài giảng trở nên sinh động, trực quan và hấp dẫn hơn rất nhiều. Phương pháp giảng dạy truyền thống “thầy đọc, trò chép” đang dần được thay thế bằng các phương pháp tương tác, lấy người học làm trung tâm. Trên lớp, thay vì chỉ thuyết trình một chiều, giảng viên đã kết hợp sử dụng các công cụ công nghệ để tăng cường sự tham gia của học viên. Ví dụ, chúng tôi sử dụng các phần mềm tạo câu hỏi trắc nghiệm trực tuyến như: Kahoot!, Mentimeter để khởi động bài học hoặc củng cố kiến thức. Tuy nhiên, phải thừa nhận rằng mức độ ứng dụng công nghệ thông tin vẫn chưa thực sự đồng đều. Một số giảng viên còn tâm lý ngại thay đổi, chưa thành thạo các công cụ mới. Mặt khác, hạ tầng cơ sở vật chất như đường truyền Internet, máy chiếu ở một số giảng đường đôi khi chưa đáp ứng tốt, gây gián đoạn quá trình giảng dạy.

Theo kết quả khảo sát do tác giả tiến hành với 100 học viên (cả hệ trong ngành Công an và dân sự) cho kết quả như sau: 40% học viên cảm thấy phương pháp giảng dạy hiện tại đủ hiệu quả để giúp họ hiểu sâu và nhớ lâu kiến thức. Ngược lại, đa số đáng kể, chiếm 60% học viên cho rằng phương pháp hiện tại chưa đáp ứng được nhu cầu này. Hơn nữa, phần lớn học viên tiếp tục khẳng định rằng các yếu tố như: tài liệu học tập đa dạng (88%), cơ hội thảo luận nhiều

hơn (75%), liên hệ thực tiễn rõ ràng hơn (92%) và đặc biệt là việc sử dụng các công cụ học tập trực tuyến (85%) sẽ giúp họ học các môn Lý luận chính trị hiệu quả hơn. Sự đồng thuận cao này một lần nữa nhấn mạnh mong muốn và kỳ vọng của học viên về việc áp dụng các phương pháp học tập mới, đặc biệt là các phương pháp có ứng dụng công nghệ số.

Mức độ tham gia và hứng thú của học viên đối với các môn học này có sự khác biệt. Một số học viên nhận thức rõ tầm quan trọng của lý luận chính trị trong việc hình thành bản lĩnh và đạo đức nghề nghiệp, từ đó có thái độ học tập nghiêm túc. Tuy nhiên, một bộ phận học viên có thể cảm thấy các môn học này mang tính hàn lâm, khô khan và khó liên hệ trực tiếp với chuyên ngành nghiệp vụ phòng cháy chữa cháy. Điều này dẫn đến tình trạng tham gia vào các hoạt động trên lớp còn hạn chế, chủ yếu tập trung vào việc ghi nhớ kiến thức để đối phó với các kỳ thi.

Hình thức đánh giá kết quả học tập chủ yếu vẫn là các bài kiểm tra viết, bài thi cuối kỳ theo hình thức tự luận. Một số môn học có thể có thêm các bài thảo luận hoặc bài thuyết trình nhóm, nhưng nhìn chung, tính đa dạng và sáng tạo trong hình thức đánh giá còn chưa cao. Điều này có thể chưa phản ánh đầy đủ năng lực vận dụng kiến thức và kỹ năng tư duy phản biện của học viên.

Về cơ sở vật chất và các nguồn lực hỗ trợ, Trường Đại học PCCC đã có những đầu tư nhất định vào hạ tầng công nghệ thông tin, tuy nhiên, việc ứng dụng các công cụ và nền tảng “học tập số” vào giảng dạy lý luận chính trị vẫn còn ở mức độ hạn chế.

Nhìn chung, tình hình học tập các môn Lý luận chính trị tại Trường Đại học PCCC hiện nay vẫn còn tồn tại một số hạn chế. Mặc dù có một số đổi mới nhưng phương pháp giảng dạy truyền thống đôi khi chưa phát huy được tính tích cực và chủ động của học viên. Sự liên hệ giữa lý luận chính trị với thực tiễn công tác phòng cháy chữa cháy đôi khi chưa được thể hiện rõ ràng, dẫn đến việc học viên khó hình dung được vai trò và ứng dụng của kiến thức đã học trong công việc sau này. Việc ứng dụng công nghệ số trong giảng dạy và học tập còn chưa được khai thác một cách hiệu quả, bỏ lỡ nhiều cơ hội để tăng cường tính

tương tác, đa dạng hóa tài liệu và phương pháp học tập, từ đó nâng cao chất lượng đào tạo. Sự cần thiết của việc đổi mới phương pháp giảng dạy, đặc biệt thông qua việc ứng dụng “học tập số”, trở nên ngày càng rõ ràng để đáp ứng yêu cầu nâng cao chất lượng đào tạo và trang bị cho học viên những kiến thức và kỹ năng cần thiết trong bối cảnh mới.

4. Để nâng cao hiệu quả học tập các môn Lý luận chính trị cho học viên Trường Đại học PCCC trong môi trường học tập trực tiếp, có thể áp dụng các giải pháp “học tập số” sau:

Thứ nhất, các giảng viên cần số hóa toàn diện bài giảng và học liệu. Các bài giảng điện tử được thiết kế đa phương tiện. Thay vì các Slide PowerPoint đơn điệu, chúng ta cần xây dựng những bài giảng điện tử (E-Learning) thực thụ. Mỗi bài giảng phải là một sản phẩm sư phạm số, có sự tích hợp sâu giữa nội dung lý luận và các yếu tố trực quan. Ví dụ, khi học về một Đại hội Đảng, học viên không chỉ đọc văn kiện mà còn được xem các đoạn video tư liệu gốc, nghe lại phát biểu của lãnh đạo, xem các Infographic tóm tắt những quyết sách quan trọng và khám phá các sơ đồ tư duy (Mindmap) logic hóa toàn bộ diễn biến. Điều này biến kiến thức lý luận khô khan trở nên sống động, dễ tiếp thu và dễ ghi nhớ hơn rất nhiều. Các giảng viên cần xây dựng ngân hàng học liệu số tập trung. Đây sẽ là kho tài nguyên quý giá, bao gồm: toàn bộ văn kiện Đảng qua các thời kỳ, các công trình nghiên cứu kinh điển của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, các tài liệu lịch sử đã được kiểm chứng, các bài báo khoa học, và đặc biệt là các đoạn trích tư liệu video, Audio quý hiếm. Việc số hóa và sắp xếp khoa học nguồn tài liệu này sẽ giúp cả giảng viên và học viên dễ dàng truy cập, khai thác và tham chiếu, phục vụ cho việc dạy, học và nghiên cứu chuyên sâu.

Thứ hai, giảng viên nên ứng dụng trí tuệ nhân tạo (AI) trong dạy và học. AI có thể giúp mỗi học viên cá nhân hóa lộ trình học tập: Thông qua phân tích năng lực và tiến độ học tập của từng học viên qua các bài kiểm tra, tương tác AI có thể đề xuất các nội dung bổ trợ hoặc nâng cao phù hợp, giúp lấp đầy lỗ hổng kiến thức. Các giảng viên nên xây dựng chatbot được “huấn

luyện” về kiến thức lý luận chính trị để có thể giải đáp các câu hỏi thường gặp của học viên 24/7, giúp giảm tải cho giảng viên và cung cấp hỗ trợ tức thời.

Thứ ba, học viên cần được khuyến khích sử dụng các công cụ cộng tác trực tuyến như: Google Docs, Google Slides, Padlet để cùng nhau thực hiện, thảo luận và chia sẻ ý tưởng trong học tập cũng như thực hiện các công trình nghiên cứu khoa học.

Thứ tư, nhà trường cần tiếp tục quan tâm, đầu tư cơ sở vật chất nhằm thực hiện công tác “chuyển đổi số” trong giảng dạy như: đầu tư xây dựng các phòng học thông minh, có các thiết bị kỹ thuật hỗ trợ tương tác, có đường truyền Internet, có phần mềm chuyên dụng hỗ trợ giảng dạy.... Bên cạnh đó, nhà trường cũng thường xuyên mở các lớp bồi dưỡng, tập huấn cho giảng viên về chuyển đổi số, ứng dụng công nghệ trong dạy học. Các chương trình cần tập trung không chỉ vào kỹ năng sử dụng công cụ (như thiết kế video, sử dụng AI) mà quan trọng hơn là tư duy sư phạm số – cách tích hợp công nghệ vào bài giảng một cách hiệu quả và sáng tạo để đạt được mục tiêu giáo dục. Các khóa bồi dưỡng này nên được xây dựng với nội dung cập nhật xu hướng mới nhất trong công nghệ, từ các phần mềm quản lý học tập (LMS), công cụ tương tác trực tuyến như: Padlet, Google Jamboard, Nearpod đến các ứng dụng hỗ trợ thiết kế bài giảng số, nhằm giúp giảng viên có thể chuyển đổi bài giảng truyền thống thành các bài giảng trực tuyến sinh động, hấp dẫn và tương tác hơn.

Yêu cầu đổi mới phương pháp giảng dạy lý luận chính trị tại Trường Đại học PCCC thông qua “học tập số” là rất cấp thiết. Việc tích hợp các công cụ và phương pháp “học tập số”, dù trong môi trường học tập trực tiếp, mang lại nhiều lợi ích thiết thực, từ việc cung cấp tài liệu đa dạng, tăng cường tương tác, khuyến khích học tập chủ động đến nâng cao hiệu quả đánh giá. Sự đổi mới này không chỉ giúp học viên tiếp cận môn học một cách hứng thú và hiệu quả hơn mà còn góp phần trang bị cho họ những kỹ năng số cần thiết, phù hợp với chủ trương của Đảng và Nhà nước về phát triển xã hội số. Việc triển khai thành công “học tập số” trong giảng dạy lý luận chính trị sẽ đóng góp vào việc đào tạo đội ngũ cán bộ, chiến sỹ PCCC có bản

lĩnh chính trị vững vàng và năng lực chuyên môn cao, đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của công tác bảo vệ an ninh và trật tự xã hội.■

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Khoa học và Công nghệ, *Công văn số 562/BKHCN-VCL* ngày 31 tháng 3 năm 2025 về việc *Hướng dẫn nội dung làm rõ định nghĩa, nội hàm, lượng hóa các khái niệm mới trong Nghị quyết số 57-NQ/TW*, tại <https://thuvienphapluat.vn/cong-van/Cong-nghe-thong-tin/Cong-van-562-BKHCN-VCL-2025-huong-dan-noi-dung-lam-ro-dinh-nghia-trong-Nghi-quyet-57-NQ-TW-650873.aspx>

2. Đảng Cộng sản Việt Nam, *Nghị quyết số 57-NQ/TW*, ngày 22/12/2024 của Bộ Chính trị về *đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia* tại <https://tulieuvankien.dangcongsan.vn/he-thong-van-ban/van-ban-cua-dang/nghi-quyet-so-57-nqtw-ngay-22122024-cua-bo-chinh-tri-ve-dot-pha-phat-trien-khoa-hoc-cong-nghe-doi-moi-sang-tao-va-chuyen-11162>

3. Lê Quốc Thạch (2021), *Ứng dụng công nghệ thông tin trong đổi mới phương pháp dạy và học ở trường đại học*, Tạp chí Khoa học Giáo dục Việt Nam, 47(1), 56-61, Hà Nội.

4. Nguyễn Minh Thuyết (Chủ biên) (2023), *Đổi mới phương pháp giảng dạy và kiểm tra đánh giá ở đại học*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội, Hà Nội.

5. Nguyễn Văn Tuấn (2019), *Giáo dục học hiện đại: Tiếp cận lý thuyết và ứng dụng*, Nxb Đại học Sư phạm Hà Nội, Hà Nội.